

УДК 330.322.2:631.1

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Однорог М. А.

Кандидат економічних наук, завідувачий економічним відділенням Технологічно-економічного коледжу Білоцерківського національного аграрного університету.

Анотація. У самому широкому сенсі інвестиції забезпечують механізм, необхідний для фінансування, росту і розвитку економіки країни. Якщо держава зацікавлена в стабільній і сильній економіці, то вона повинна на законодавчому та виконавчому рівнях створити сприятливий інвестиційний клімат. Аналіз показує, що у всіх розвинених країнах сільськогосподарська галузь економіки користується державною підтримкою. Адже дана галузь безпосередньо впливає на продовольчу безпеку країни, що само по собі є потужним політичним аргументом на світовій арені.

Різка скорочення державного фінансування, відсутність ефективної та обґрунтованої кредитної системи в сільському господарстві, жорстка податкова політика, збільшення імпорту сільськогосподарської продукції сприяли тому, що вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники позбулися всіх джерел утворення та накопичення капіталу, що, в свою чергу, негативно відбилося на функціонуванні галузей, технологічно пов'язаних із сільським господарством.

Сучасний стан інвестиційного клімату в Україні іноземними інвесторами оцінюється як незадовільний. Сектор кредитних і банківських послуг також не виявляє активного інтересу до проектів інвестицій у сільськогосподарське виробництво, що в умовах слабкорозвиненого лізингу призвело до ситуації, коли основним джерелом фінансування інвестицій є власні кошти підприємств та організацій.

Значний внесок у формування інвестиційного потенціалу вносять фактори, накопичені в процесі багаторічної господарської діяльності: інфраструктурна освоєність території, інноваційний потенціал та інтелектуальний потенціал населення. Відзначається стійка тенденція зростання обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування. Інвестиції в сільське господарство є недостатніми. Інвестиційна непривабливість в аграрній галузі, на наш погляд, виходить з наступних об'єктивних причин. По-перше, занадто великий ризик природних аномалій, які можуть повністю або частково ліквідувати всі правильні кроки в реалізації тих чи інших інновацій. По-друге, в сільському господарстві немає коротких періодів повернення вкладених коштів і дивідендів. По-третє, дивіденди, як правило, не порівняти з тими, які отримують у всіх сільськогосподарських галузях.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, сільське господарство, сільськогосподарська галузь, аграрний сектор.

Постановка проблеми. За роки реформ в аграрному секторі суттєво погіршилися фінансові результати виробничої діяльності, знизилася прибутковість галузі. Скорочення бюджетної підтримки сільського господарства в умовах гострого дефіциту власних коштів у більшості аграрних підприємств призвело до різкого падіння обсягів інвестицій, руйнування виробничого потенціалу, зниження технічної оснащеності сільськогосподарського виробництва, погіршення соціального становища села.

Незважаючи на те, що в сільському господарстві після тривалого і глибокого спаду відзначалася деяка позитивна динаміка виробничої та інвестиційної активності, обсяги інвестування аграрного сектора недостатні. Продовжує погіршуватися матеріально-технічне забезпечення сільського господарства, наростає зношеність основних фондів. Практика показала, що сукупність чинників інвестиційної динаміки велика і різноманітна і вплив кожного з них на інвестиційну діяльність не однозначний. Це результат слабкої вивченості питань теорії та методології інвестування аграрного сектору, відсутності науково обґрунтованої стратегії інвестиційного розвитку агропромислового виробництва, що враховує регіональні особливості функціонування господарюючих суб'єктів в сучасних ринкових умовах України.

У системі заходів з розвитку аграрного сектора найважливіше значення має нарощування обсягів інвестицій. Без інвестиційних накопичень і відповідних виробничо-технічних ресурсів позитивні зрушення неможливі.

Мета статті – дослідження теоретичних та практичних аспектів інвестиційної діяльності в аграрному секторі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження різноманітних аспектів теорії та практики інвестицій, інвестиційної діяльності, що мають важливе значення для визначення пріоритетних напрямів в аграрному секторі, досліджували як зарубіжні вчені Колеман Д., Фуллер Б., Херстейн Р., Джоргенсон Д., Крелле В., Лернер Д., Мегінсон І. О. Бланк, В. П. Горьовий, С. О. Гуткевич, А. А. Задоя, О. В. Захарчук, М. І. Кісіль, М. Ю. Коденська, В. Г. Чабан, І. В. Ліпсіц, І. І. Лукінов, П. І. Юхименко, Г. М. Підлісецький, М. М. Кропивко, П. Т. Саблук та інші.

Водночас, питання інвестиційного забезпечення ресурсами, особливостей ефективного їх використання, формування та обґрунтування напрямів і джерел залучення, а також їх раціонального використання в аграрному секторі потребують подальшого вивчення.

Основні результати дослідження. Про стан справ в економіці аграрного сектора можна судити за характером процесів, що відбуваються в інвестиційній сфері. Вона є певним індикатором, що вказує на загальне положення всередині країни.

Інвестиції – це об'єкти цивільних прав, що мають грошову оцінку, призначені (виділені) для внесення в будь-який об'єкт діяльності, що не носить протиправного характеру з метою отримання позитивного соціального ефекту [7, с. 24-27]. Будь-яка держава регулює свою інвестиційну діяльність законодавчо. На кожному рівні законодавчої влади є нормативні акти, що в тій чи іншій мірі регулюють інвестиційну діяльність: Конституція України, закони, постанови Уряду, регіональні законодавчі акти, місцеві законодавчі акти.

У самому широкому сенсі інвестиції забезпечують механізм, необхідний для фінансування, росту і розвитку економіки країни. Якщо держава зацікавлена в стабільній і сильній економіці, то воно повинна на законодавчому та виконавчому рівнях створити сприятливий інвестиційний клімат. Аналіз показує, що у всіх розвинених країнах сільськогосподарська галузь економіки користується державною підтримкою. Адже дана галузь безпосередньо впливає на продовольчу безпеку країни, що само по собі є потужним політичним аргументом на світовій арені. Попит на продукцію АПК є нееластичним.

Сільське господарство – основоположна галузь будь-якої економіки, яка спочатку є малоприбутковою і малопривабливою для інвестицій, але від розвитку сільського господарства залежить розвиток всієї економіки. Сьогодні питання про вкладення інвестицій в сільське господарство є ключовим у розвитку економіки України. До 1992 р агропромисловий комплекс України був державною, регульованою галуззю зі значними обсягами щорічних капіталовкладень, велика частина яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету [11, с. 72-73].

Від стійкого функціонування аграрного сектора в значній мірі залежить рівень життя населення, але такий капіталомісткий сектор, яким є агропромисловий комплекс (далі АПК), не може функціонувати без високих темпів і значних масштабів накопичення капіталу. У зв'язку з цим інвестиційна проблема стає ключовою для аграрної економіки не тільки на найближчі роки, а й на перспективу. Різке скорочення державного фінансування, відсутність ефективно та обґрунтованої кредитної системи в сільському господарстві, жорстка податкова політика, збільшення імпорту сільськогосподарської продукції сприяли тому, що вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники позбулися всіх джерел утворення та накопичення капіталу, що, в свою чергу, негативно відбилося на функціонуванні галузей, технологічно пов'язаних із сільським господарством.

Сьогодні обсяг інвестицій в сільське господарство нижче середнього рівня інвестицій в економіці. Після відомих подій 1991 скоротилася присутність держави на ринку капіталу, і частка інвестицій в сільське господарство України значно зменшилася. Крім того, незначні і закордонні інвестиції в АПК [3, с. 10-13]. Масштаби іноземних інвестицій, інтенсивність їх потоку залежать від цілого комплексу чинників – «інвестиційного клімату», який включає в себе стан економіки, соціально-економічну стабільність, розвиток інфраструктури, рівень розвитку підприємництва і т. д., які оцінюються іноземними інвесторами при ухваленні рішення, що стосується масштабів і напрямів інвестицій.

Сучасний стан інвестиційного клімату в Україні іноземними інвесторами оцінюється як незадовільний [4, с. 71-73]. Сектор кредитних і банківських послуг також не виявляє активного інтересу до проектів інвестицій у сільськогосподарське виробництво, що в умовах слабкорозвиненого лізингу призвело до ситуації, коли основним джерелом фінансування інвестицій є власні кошти підприємств та організацій. Масштабне зростання інвестицій можлива тоді, коли у інвесторів з'явиться впевненість у тому, що регіональна влада розуміє необхідність розробки цілеспрямованої інвестиційної політики, пов'язаною із адекватної правовою базою, і робить серйозні заходи, спрямовані на поліпшення інвестиційного клімату та збільшення притоку інвестицій в сільське господарство через розширення пільг і гарантій.

Пожвавлення інвестиційної активності є неодмінною умовою виходу підприємств АПК на стійку траєкторію економічного зростання. Світовий досвід, а також українська дійсність свідчать, що без активізації ролі держави, органів місцевого самоврядування в інвестиційному процесі відновлення і зростання економічного потенціалу України та її регіонів неможливі [10, с. 120-124]. Аналіз рівня припливу інвестиційних ресурсів в сільськогосподарське виробництво показує, що він продовжує залишатися низьким. Це пов'язано з тим, що сільське господарство – це галузь економіки, підвладна більшій кількості ризиків, ніж промисловість або сфера послуг, що певною мірою позначається на рівні інвестиційної привабливості.

Практика і досвід ринкових перетворень дозволяють зробити висновок, що запуск інвестиційного процесу, що створює основу для стійкого зростання вітчизняного виробництва, може і повинен початися з галузей орієнтованих на кінцевий споживчий попит, і в першу чергу, як це не парадоксально, з сільськогосподарського виробництва, з тієї галузі, яка сьогодні відчуває найбільший спад. Особливе значення сільського господарства для стимулювання інвестиційної діяльності зумовлено, по-перше, низькою капіталоємністю і найменшими термінами окупності капітальних вкладень; по-друге, для продукції цієї галузі характерний масовий і стійкий попит на внутрішньому ринку. Крім того, сільське господарство має сильні міжгалузеві зв'язки, внаслідок чого інвестиції в його розвиток створюють найбільший кумулятивний ефект, стимулюючи попит на продукцію суміжних галузей і формуючи в них власний інвестиційний потенціал.

Дефіцит бюджетних асигнувань у загальному обсязі інвестицій в АПК породив масове банкрутство агропромислових товаровиробників [5, с. 14-19]. Перехід до ринкової економіки, розвиток різноманітних форм власності, необхідність активізації товарно-грошових відносин, демократизація інвестиційної діяльності вимагають сьогодні вироблення нових, адекватних ринковим умовам підходів до інвестування та обслуговування аграрного сектора. В даний час в результаті аграрних перетворень радикально змінилися відносини інвесторів і сільськогосподарських товаровиробників [6, с. 26-37].

Проведені дослідження показують, що інвестиційні відносини у сфері сільського господарства не повною мірою відповідають вимогам ринкової економіки: недостатньо відпрацьований механізм інвестування; відсутня державна підтримка сільського господарства, забезпечує ефективне функціонування аграрного виробництва: збиткова діяльність сільськогосподарських підприємств не дозволяє забезпечувати повернення отриманих інвестицій.

Серед головних причин низької віддачі використовуваних бюджетних коштів слід назвати такі: недостатній розвиток ефективних механізмів державного регулювання; витрати в господарському управлінні; недооцінка ролі внутрішньогосподарських відносин та маркетингу для підвищення результативності виробництва [1, с. 19-23]. На наш погляд, саме від рішення названого комплексу завдань буде залежати швидкість формування інвестиційного простору в агропромисловому комплексі різних регіонів.

Крім цього, велике значення для підвищення привабливості інвестицій в українській економіці відіграє зміцнення української банківської системи, тобто створення ефективних джерел акумулювання заощаджень і перетворення їх в інвестиції. Активізація інвестиційної діяльності є не тільки основною умовою виведення сільського господарства з глибокої кризи, але й стає найважливішим визначальним фактором подальшого його розвитку. Інвестицій сьогодні гостро потребують практично всі сфери і галузі АПК, чи то сільське господарство, переробна промисловість, фондovиробничі галузі або житлова сфера села. Тому створення передумов для масового припливу інвестицій в аграрний сектор має стати найважливішим елементом стратегії державної аграрної політики на сучасному етапі. Наболілою точкою народного господарства країни і більшості регіонів залишається продовольча проблема. На ринку вітчизняних продуктів харчування як і раніше зберігається значна напруженість [8]. У зв'язку з цим у багатьох суб'єктах України розроблені програми стабілізації та розвитку АПК, відповідно нової аграрної політики, націленої на вирішення продовольчої проблеми і прискорення соціально-економічного розвитку села.

Сезонність надходження сільськогосподарської продукції і, відповідно, доходів від її реалізації вимагає виділення галузям АПК на пільгових умовах короткострокових і довгострокових кредитів [9, с. 27-29].

В якості основної форми державної підтримки АПК повинні одержати широке поширення регіональні цільові програми, що стимулюють товарне виробництво тих видів продукції, які необхідні для насичення продовольчого ринку і досить конкурентоспроможні.

Забезпечення стійкості продовольчого забезпечення потребує державного регулювання ринків продовольчих товарів, що дозволить при виникненні з різних причин дефіциту окремих видів продовольства та підвищення на них цін здійснювати товарні інтервенції. Ціни закупівель та інтервенцій повинні визначатися на базі ринкових, але при їх падінні до рівня, при якому не забезпечується мінімально необхідна прибутковість сільських товаровиробників, повинні встановлюватися гарантовані захисні ціни.

Для підвищення стійкості фінансового становища товаровиробників слід застосовувати забезпечену державою заставу сільськогосподарської продукції, укладення форвардних, ф'ючерсних контрактів. Важливою умовою руху товарів від виробників до споживачів є створення ефективної ринкової інфраструктури.

Значні перспективи також встановлення довготривалих продовольчих зв'язків між виробничими і регіонами, що споживають продукцію. Їх дієюю формою може стати залучення коштів.

Зважаючи на обмежені можливості інвестиційного забезпечення аграрного сектора необхідно вишукувати нові способи вирішення даної проблеми. Один з них – відтворення в країні сільськогосподарської кредитної кооперації. В Україні кредитна кооперація має тривалу історію, а не виникає як щось абсолютно нове в інвестиційній системі обслуговування сільськогосподарських виробників і сільського населення. Як показує проведений історико-економічний аналіз, в періоди фінансово-економічних криз в Україні саме вона грала ключову роль в системі антикризових заходів фінансового оздоровлення аграрної економіки.

Значний внесок у формування інвестиційного потенціалу вносять фактори, накопичені в процесі багаторічної господарської діяльності: інфраструктурна освоєність території, інноваційний потенціал та інтелектуальний потенціал населення [2, с. 67]. Відзначається стійка тенденція зростання обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування. Інвестиції в сільське господарство є недостатніми. Інвестиційна непривабливість в аграрній галузі, на наш погляд, виходить з наступних об'єктивних причин. По-перше, занадто великий ризик природних аномалій, які можуть повністю або частково ліквідувати всі правильні кроки в реалізації тих чи інших інновацій. По-друге, в сільському господарстві немає коротких періодів повернення вкладених коштів і дивідендів. По-третє, дивіденди, як правило, не порівняти з тими, які отримують у всіх несільськогосподарських галузях.

Висновки. Проведений аналіз показав, що інвестиційну політику в аграрному секторі слід здійснювати на основі наступних принципів:

- послідовне збільшення частки власних коштів підприємств у загальному обсязі капітальних вкладень;
- розширення практики спільного державно-комерційного фінансування проектів;
- посилення контролю з боку держави за цільовим витрачанням коштів державного бюджету, спрямованих на інвестиції;
- розширення практики страхування і гарантування підтримуваних державою інвестиційних проектів;
- стимулювання іноземних інвестицій.

Разом з тим потрібно розмежувати функції управління інвестиціями на державному, регіональному та місцевому рівнях, забезпечуючи повноваження кожного з них надійними, а головне, стабільними джерелами фінансування, закріпленими законодавчим шляхом.

Список використаної літератури

1. Артиш В. І. Особливості органічного агровиробництва в концепції сталого розвитку АПК України / В. І. Артиш // Економіка України. – 2012. – № 7. – С. 19-23.
2. Білошкурський М.В. Методологія оцінки ефективності господарської діяльності в антикризовому управлінні підприємствами : моногр. / М. В. Білошкурський ; приват. ВНЗ «Європ. ун-т». – Умань : Сочінський, 2010. – 180 с.

3. Бондарчук В. Д. Функціонування механізмів державного управління інвестуванням інноваційної діяльності регіону / В. Д. Бондарчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 5. – С. 10-13.
4. Жила І. В. Організація обліку інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування / І. В. Жила // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 11 (черв.). – С. 71-73.
5. Захарін С. В. Перспективи фінансування інвестиційної інноваційної діяльності у галузях промисловості споживчого сектору економіки / С. В. Захарін // Проблеми науки. – 2012. – № 2. – С. 14-19.
6. Крупка М. І. Аналіз формування й використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в Україні / М. І. Крупка, Н. Б. Демчишак // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 26-37.
7. Литовченко М. В. Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням активізації процесів злиття і поглинання підприємств в Україні / М. В. Литовченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 24 (груд.). – С. 24-27.
8. Макаров М. О. Особливості реалізації інноваційної політики на регіональному рівні / М. О. Макаров // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 8 (квіт.). – С. 27-29.
9. Музика П. М. Суть та особливості форм господарювання у сільському господарстві в ринкових умовах / П. М. Музика, О. Р. Жидяк // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.1. – С. 120-124.
10. Резнік Н. П. Особливості лізингового інвестування сільського господарства // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 11. – С. 72-73.

FEATURES OF INVESTMENT IN THE AGRICULTURAL SECTOR

Odnorog M. A.

Candidate of Economic Sciences, Head of the Economic Department of the Bila Tserkva Technological and Economic College National Agrarian University.

Abstract. *In the broadest sense, investments provide a mechanism to finance growth and economic development. If the state is interested in a stable and strong economy, it should be at the legislative and executive levels to create a favorable investment climate. The analysis shows that in all developed countries, the agricultural sector of the economy enjoys public support. After all, this industry has a direct impact on food security, which in itself is a powerful political argument in the world.*

The sharp decline in state funding, the lack of effective and reasonable credit system in agriculture tight fiscal policy, the increase in agricultural imports contributed to domestic agricultural producers have lost all sources of generation and accumulation of capital, which in turn have a negative impact on the industry, technology related to agriculture.

The current state of the investment climate in Ukraine foreign investors rated as unsatisfactory. Sector credit and banking services and does not show active interest in investment projects in agricultural production that in a lease underdeveloped led to a situation where the main source of investment financing are own funds of enterprises and organizations.

A significant contribution to make to its investment potential factors accumulated during many years of economic activity: cultivation area infrastructure, innovation potential and intellectual potential of the population. There is a steady trend of growth of investment in fixed assets from all sources of funding. Investment in agriculture is insufficient. Unattractive investment in the agricultural sector, in our opinion, based on the following objective reasons. First, too much risk of natural anomalies which may fully or partially eliminate all the right steps in the

implementation of various innovations. Second, agriculture is no short periods of return on investment and dividends. Thirdly, dividends are generally not comparable to those obtained in all non-agricultural sectors.

Key words: investing, investment, agriculture, agricultural industry, the agricultural sector.

References

1. Artysh V. I. Osoblyvosti orhanichnogo ahrovyrobnytstva v kontseptsii staloho rozvytku APK Ukrainy / V. I. Artysh // Ekonomika Ukrainy. – 2012. – № 7. – S. 19-23.
2. Biloshkurs'kyj M.V. Metodolohiia otsinky efektyvnosti hospodars'koi diial'nosti v antykryzovomu upravlinni pidpriemstvamy : monohr. / M. V. Biloshkurs'kyj; pryvat. VNZ «Yevrop. un-t». – Uman' : Sochins'kyj, 2010. – 180 s.
3. Bondarchuk V. D. Funktsionuvannia mekhanizmiv derzhavnogo upravlinnia investuvanniam innovatsijnoi diial'nosti rehionu / V. D. Bondarchuk // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2010. – № 5. – S. 10-13.
4. Zhyla I. V. Orhanizatsiia obliku investytsijnoi diial'nosti instytutiv spil'noho investuvannia / I. V. Zhyla // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2012. – № 11(cherv.). – S. 71-73.
5. Zakharin S. V. Perspektyvy finansuvannia investytsijnoi innovatsijnoi diial'nosti u haluziakh promyslovosti spozhyvchoho sektoru ekonomiky / S. V. Zakharin // Problemy nauky. – 2012. – № 2. – S. 14-19.
6. Krupka M. I. Analiz formuvannia j vykorystannia finansovoho potentsialu investytsijnoi diial'nosti v Ukraini / M. I. Krupka, N. B. Demchyshak // Finansy Ukrainy. – 2012. – № 2. – S. 26-37.
7. Lytovchenko M. V. Udoskonalennia derzhavnogo rehuliuвання investytsijnoi diial'nosti sub'iektiv hospodarivannia z urakhuvanniam aktyvizatsii protsesiv zlyttia i pohlynannia pidpriemstv v Ukraini / M. V. Lytovchenko // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2011. – № 24 (hrud.). – S. 24-27.
8. Makarov M. O. Osoblyvosti realizatsii innovatsijnoi polityky na rehional'nomu rivni / M. O. Makarov // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2009. – № 8 (kvit.). – S. 27-29.
9. Muzyka P. M. Sut' ta osoblyvosti form hospodariuvannia u sil's'komu hospodarstvi v rynkovykh umovakh / P. M. Muzyka, O. R. Zhydiak // Nauk. visn. NLTU Ukrainy. – 2010. – Vyp. 20.1. – S. 120-124.
10. Reznik N. P. Osoblyvosti lizynhovooho investuvannia sil's'koho hospodarstva // Visnyk ahrarynoi nauky. – 2011. – № 11. – S. 72-73.

ОСОБЕННОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В АГРАРНОМ СЕКТОРЕ

Однорог М. А.

Кандидат экономических наук, заведующий экономического отделения Технологического-экономического колледжа Белоцерковского национального аграрного университета.

Аннотация. В самом широком смысле инвестиции обеспечивают механизм, необходимый для финансирования, роста и развития экономики страны. Если государство заинтересовано в стабильной и сильной экономике, то оно должно на законодательном и исполнительном уровнях создать благоприятный инвестиционный климат. Анализ показывает, что во всех развитых странах сельскохозяйственная отрасль экономики пользуется государственной поддержкой. Ведь данная отрасль непосредственно влияет на продовольственную безопасность страны, что само по себе является мощным политическим аргументом на мировой арене.

Резкое сокращение государственного финансирования, отсутствие эффективной и обоснованной кредитной системы в сельском хозяйстве, жесткая налоговая политика, увеличение импорта сельскохозяйственной продукции способствовали тому, что отечественные сельскохозяйственные товаропроизводители лишились всех источников образования и накопления капитала, что, в свою очередь, негативно отразилось на функционировании отраслей, технологически связанных с сельским хозяйством.

Современное состояние инвестиционного климата в Украине иностранными инвесторами оценивается как неудовлетворительное. Сектор кредитных и банковских услуг

также не проявляет активного интереса к проектам инвестиций в сельскохозяйственное производство, что в условиях слаборазвитого лизинга привело к ситуации, когда основным источником финансирования инвестиций являются собственные средства предприятий и организаций.

Значительный вклад в формирование инвестиционного потенциала вносят факторы, накопленные в процессе многолетней хозяйственной деятельности: инфраструктурная освоенность территории, инновационный потенциал и интеллектуальный потенциал населения. Отмечается устойчивая тенденция роста объема инвестиций в основной капитал за счет всех источников финансирования. Инвестиции в сельское хозяйство недостаточны. Инвестиционная непривлекательность в аграрной отрасли, на наш взгляд, базируется на следующих объективных причинах. Во-первых, слишком велик риск природных аномалий, которые могут полностью или частично ликвидировать все правильные шаги в реализации тех или иных инноваций. Во-вторых, в сельском хозяйстве нет коротких периодов возврата вложенных средств и дивидендов. В-третьих, дивиденды, как правило, не сравнятся с теми, которые получают во всех несельскохозяйственных отраслях.

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционная деятельность, сельское хозяйство, сельскохозяйственная отрасль, аграрный сектор.*